

Центральний державний історичний архів України, м. Львів

Польська тютюнова монополія, м. Варшава

(назва фонду)

1922 – 1939 рр.

ФОНД № 443

ОПИС № 1

1886 – 1903, 1921 – 1939 рр.

(крайні дати документальних матеріалів)

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	2 – 4 арк.
ОПИС СПРАВ	№ справ
1 Фабрики тютюнових виробів	
- с. Винники	1 - 4
- м-ко Заболотів	5 - 10
- м. Краків	11 - 13
- м-ко Монастирська	14 - 22
2 Відділи з продажу тютюнових виробів	
- м. Вадовичі	23 - 32
- м. Коломия	33 - 46
- м. Львів	47 - 50
- м. Новий Санч	51 - 53
- м. Перемишль	54 - 58
- м. Станіславів	59 - 60
3 Відділи закупівлі тютюнового листя	
- м-ко Борщів	61 - 63
- м-ко Ягольниця	64
Інвентарний опис	65

ПЕРЕДМОВА

У 1918 році польська влада перейняла все майно Австрійської тютюнової монополії, що знаходилося на території Малопольщі. Держава почала контролювати прибутки від оподаткування тютюнового виробництва. Для цього у 1919 році була створена Дирекція польської тютюнової монополії.

З 5 фабрик, якими володіла Австрійська тютюнова монополія, працювала лише одна – у Кракові, інші були знищені під час війни. Тому дирекція Польської тютюнової монополії займалася відбудовою фабрик у Винниках, Заболотіві, Монастириськах, спорудженням нових фабрик у Варшаві, Лодзі, Радомі та викупленням приватних фабрик у Ковелі і Познані (“Patria”).

Однак, монополією, тобто підприємством, яке має виключні права на виробництво певної продукції, вона стала з моменту ліквідації приватних тютюнових фабрик шляхом викупу їх державою. До того часу монополія була лише одним із діючих підприємств у польській промисловості, яке було власністю держави і для охорони державних інтересів володіло деякими правами нагляду та контролю у цій галузі.

Положення про Тютюнову монополію від 1 червня 1922 року зміцнило право нагляду монополії над приватним сектором та унеможливило утворення нових приватних фабрик.

У 1924 році, завдяки італійським позикам, Польська тютюнова монополія викупила 9 приватних фабрик: “Nobless” у Варшаві, “Szereszewski” у Гродні, “Janowski” в Бялистоці, “Balberski” у Вільні, “Sarmatia” в Познані, “Goldfarb” в Старогарді, “Adam” в Бидгощі, Грудзянзді та Іновроцлаві. У 1925 році викупила фабрики “Dubec- Droste” у Познані, Rosenberg в Косцянні, “Тајка” у Водзіславі, а в 1926 році придбала і відбудувала фабрику в Ягольниці.

Кошт викупу становив 21 833 233 злотих (зокрема, 17991636 зл. за фабричні будівлі, 2776949 зл.- фабричне устаткування, 1064648 зл.- відшкодування працівникам).

У 1926 році до Польської тютюнової монополії належало 22 тютюнових фабрик. На цих фабриках працювало 13 тисяч постійних і 3 тисячі тимчасових та сезонних робітників.

Метою роботи тютюнових фабрик було:

- вирощування тютюнового листя,
- придбання та переробка сировини,
- виготовлення тютюнових виробів (цигарок, сигар, тютюну),
- продаж тютюнових виробів.

До складу Польської тютюнової монополії у Варшаві входило 30 відділів з продажу тютюнових виробів у Вадовичах, Кельцах, Коломиї, Любліні, Львові, Новому Санчі, Перемишлі, Ряшеві, Станіславові та ін. Основним завданням цих відділів був продаж тютюнових виробів районним гуртівням, які, в свою чергу, постачали тютюнові вироби магазинам роздрібною торгівлі.

До Польської тютюнової монополії належали відділи закупівлі тютюнового листя у Борщеві та Ягольниці, які займалися придбанням та переробкою сировини для виготовлення тютюнових виробів.

У [1939] році Польська тютюнова монополія припинила свою діяльність.

Документи фондоутворювача збереглися в незначній кількості.

Це: обіжники, інструкції, правила про умови праці на тютюнових фабриках, баланси, бухгалтерські книги, рахунки, квитанції, накладні, доручення, кошториси, замовлення, журнали обігу тютюнових виробів, звіти про закупівлю сировини, переробки і продажу тютюнових виробів, відомості на виплату заробітної плати, листування тютюнових фабрик у Винниках, Заболотові, Кракові, Монастириськах, відділів з продажу тютюнових виробів у Вадовичах, Коломиї, Львові, Новому Санчі, Перемишлі, Станіславові, відділів закупівлі тютюнового листя у Борщеві, Ягольниці.

Документи фонду писані й друковані польською та німецькою мовами. Хронологічні рамки документів 1921–1939 роки, збереглися документи за 1886–1903 рр. – це акти про перевірку діяльності фабрики тютюнових виробів у Винниках, документ за 1903 рік – це правила про умови праці працівників на фабриках тютюнової монополії у Відні.

У 2005 році, з метою підвищення інформативності, опис фонду був перероблений. У процесі переробки змінено назву фонду, оскільки назва “Польська тютюнова монополія. Фабрика у Винниках, м. Львів” лише частково відображає зміст збережених документів. Окрім документів фабрики тютюнових виробів у Винниках, у фонді зберігаються документи тютюнових фабрик у Заболотові, Кракові, Монастириськах, відділів з продажу тютюнових виробів у Вадовичах, Коломиї, Львові, Новому Санчі, Перемишлі, Станіславові, відділів закупівлі тютюнового листя у Борщеві та Ягольниці, які у 1922–1939 роках були рівноцінними і належали до Польської тютюнової монополії у Варшаві. На підставі цього назву фонду змінено на “Польська тютюнова монополія, м. Варшава”. Уточнено і відредаговано заголовки одиниць зберігання, справи до опису просистематизовано за назвами населених пунктів, у яких знаходились тютюнові фабрики та відділи, в межах населеного пункту – за тематикою. Складено географічний покажчик.

Підстава :

1. Документи фонду.
2. Путівник ЦДІАЛ. – Львів-Перемишль, 2003. - С. 186.
3. Енциклопедія Українознавства. - Львів, 1996. - Т.9.- С. 3294.
4. Karcz M. Tytoń pod względem historycznym, chemicznym i toksykologicznym.- Lwów, 1888. - С. 1-8.
5. Księga adresowa Polski dla handlu, przemysłu, rzemiosł i rolnictwa.- Warszawa, 1928. - С.42
6. Polski przemysł i handel. Księga adresowa i informacyjna przedsiębiorstw przemysłowych, handlowych i finansowych w Rzeczypospolitej Polskiej. - Warszawa, 1930. - С. 1137.
7. Przemysł i handel. Tugodnik 1918-1928. - Warszawa, 1928. - С. 352-360.

Опис переробила і склала передмову

Л. Ковальчук

2005 рік

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ЦДІА України, м. Львів
Д. І. Пельц
« 26 » грудня 2005 року

№ п/п	Заголовки справ	Крайні дати	Кількість аркушів	Мова документів
1	Обіжники, інструкції, листування та ін. документи фабрики тютюнових виробів у с. Винники про умови праці на тютюнових фабриках	1886–1903, 1922–1939	169	польська, німецька
2	Звіти про закупівлю та переробку сировини на фабриці тютюнових виробів у с. Винники, том I	1921	120	польська
3	Те ж, том II	1921	198	польська
4	Те ж, том III	1921	151	польська
5	Звіт про фінансову діяльність фабрики тютюнових виробів у м-ку Заболотів	1922	25	польська
6	Баланс за грудень 1922 р. фабрики тютюнових виробів у м-ку Заболотів	1922	1	польська
7	Журнал прибутків та видатків за серпень 1925 р. фабрики тютюнових виробів у м-ку Заболотів	1925	26	польська
8	Відомості на виплату заробітної плати за вересень-грудень 1921 р. працівникам фабрики тютюнових виробів у м-ку Заболотів, том I	1921	19	польська
9	Те ж за лютий, листопад 1922 р., том II	1922	51	польська
10	Те ж за грудень 1922 р., том III і останній	1922	86	польська
11	Звіти про фінансову діяльність фабрики тютюнових виробів у м. Краків	1921	27	польська
12	Фінансові рахунки за червень-липень 1921 р. фабрики тютюнових виробів у м. Краків	1921	17	польська
13	Відомості на виплату заробітної плати за квітень 1922 р. працівникам фабрики тютюнових виробів у м. Краків	1922	30	польська
14	Звіт про фінансову діяльність фабрики тютюнових виробів у м-ку Монастириська	1921	12	польська
15	Баланси фабрики тютюнових виробів у м-ку Монастириська, том I	1921	8	польська
16	Те ж, том II і останній	1936–1937	4	польська
17	Журнал обігу тютюнових виробів за лютий, травень 1921 р. фабрики тютюнових виробів у м-ку Монастириська	1921	9	польська
18	Рахунки, квитанції, накладні та ін. документи про прибутки та видатки за лютий 1921 р. фабрики тютюнових виробів у м-ку Монастириська, том I	1921	74	польська
19	Те ж за травень 1921 р., том II і останній	1921	76	польська

№ п/п	Заголовки справ	Крайні дати	Кількість аркушів	Мова документів
20	Замовлення тютюнових виробів власниками магазинів у місцевостях на літери “Б–Я” на фабриці тютюнових виробів у м-ку Монастирська	1921	116	польська
21	Відомості на виплату заробітної плати за лютий 1921 р. працівникам фабрики тютюнових виробів у м-ку Монастирська, том I	1921	83	польська
22	Те ж за квітень-травень 1921 р., том II і останній	1921	149	польська
23	Кошториси, рахунки, квитанції та ін. документи про фінансову діяльність відділу продажу тютюнових виробів у м. Вадовичі	1922	117	польська
24	Журнал обігу тютюнових виробів за жовтень-листопад 1922 р. відділу з продажу тютюнових виробів у м. Вадовичі	1922	41	польська
25	Рахунки, повідомлення, листування та ін. документи про постачання тютюнових виробів відділом з продажу тютюнових виробів у м. Вадовичі тютюновим фабрикам “Stambuł” в м. Гродно, “Nobiesse” у м. Варшава, “Węgrzynowski i Ska” в м. Ковель та ін.	1922	31	польська
26	Замовлення тютюнових виробів власниками магазинів м. Андрихів та м. Бяла у відділі з продажу тютюнових виробів у м. Вадовичі	1922	135	польська
27	Те ж м. Вадовичі	1922	104	польська
28	Те ж м. Живець у відділі з продажу тютюнових виробів у м. Вадовичі	1922	86	польська
29	Те ж м. Йорданів і с. Залуче у відділі з продажу тютюнових виробів у м. Вадовичі	1922	100	польська
30	Те ж сс. Кальварія, Кенти, Маків у відділі з продажу тютюнових виробів у м. Вадовичі	1922	135	польська
31	Те ж сс. Освенцім, Слемень у відділі з продажу тютюнових виробів у м. Вадовичі	1922	76	польська
32	Відомості на виплату заробітної плати працівникам відділу з продажу тютюнових виробів у м. Вадовичі	1922	59	польська
33	Баланси відділу з продажу тютюнових виробів у м. Коломия	1922-1923	20	польська
34	Журнал обігу тютюнових виробів за вересень 1921 р., лютий 1922 р. відділу з продажу тютюнового листя у м. Коломия, том I	1921-1922	48	польська
35	Те ж за січень 1923 р., том II	1923	14	польська
36	Те ж за лютий 1923 р., том III	1923	14	польська
37	Те ж за березень 1923 р., том IV	1923	14	польська

№ п/п	Заголовки справ	Крайні дати	Кількість аркушів	Мова документів
38	Журнал обігу тютюнових виробів за квітень 1923 р відділу з продажу тютюнового листя у м. Коломия, том V	1923	14	польська
39	Те ж за травень 1923 р., том VI	1923	25	польська
40	Те ж за червень 1923 р., том VII	1923	20	польська
41	Те ж за липень 1923 р., том VIII	1923	30	польська
42	Те ж за серпень 1923 р., том IX	1923	20	польська
43	Те ж за грудень 1923 р., том X і останній	1923	44	польська
44	Замовлення тютюнових виробів власниками магазинів у місцевостях на літери “Б-К” у відділі з продажу тютюнових виробів у м. Коломия	1922	53	польська
45	Те ж на літери “О-Я”	1922	70	польська
46	Відомості на виплату заробітної плати працівникам відділу з продажу тютюнових виробів у м. Коломия	1922	46	польська
47	Замовлення тютюнових виробів власниками магазинів у місцевостях на літери “Б-З” у відділі з продажу тютюнових виробів у м. Львів	1921	159	польська
48	Те ж на літери “К-Л”	1921	183	польська
49	Те ж на літери “М-П”	1921	83	польська
50	Те ж на літери “Р-Я”	1921	115	польська
51	Фінансові рахунки відділу з продажу тютюнових виробів у м. Новий Санч	1921	5	польська
52	Замовлення тютюнових виробів власниками магазинів у місцевостях на літери “Б-Л” у відділі з продажу тютюнових виробів у м. Новий Санч	1921	95	польська
53	Те ж на літери “М-Я”	1921	94	польська
54	Баланс, кошториси, квитанції та ін. документи про фінансову діяльність відділу з продажу тютюнових виробів у м. Перемишль	1922	93	польська
55	Журнал обігу тютюнових виробів за червень 1922 р. відділу з продажу тютюнових виробів у м. Перемишль	1922	20	польська
56	Замовлення тютюнових виробів власниками магазинів у місцевостях на літери “Б-П” у відділі з продажу тютюнових виробів у м. Перемишль	1922	141	польська
57	Те ж на літери “Р-Я”	1922	124	польська
58	Відомості на виплату заробітної плати працівникам відділу з продажу тютюнових виробів у м. Перемишль	1922	32	польська

№ п/п	Заголовки справ	Крайні дати	Кількість аркушів	Мова документів
59	Замовлення тютюнових виробів власниками магазинів у місцевостях на літери “Б–Р” у відділі з продажу тютюнових виробів у м. Станіславів	1921	119	польська
60	Те ж на літери “С–Я”	1921	129	польська
61	Баланси за серпень-вересень 1938 р. відділу закупівлі тютюнового листа в м-ку Борщів	1938	4	польська
62	Фінансові рахунки відділу закупівлі тютюнового листа у м-ку Борщів	1921	19	польська
63	Щоденник обліку витрат на будівництво адміністративного будинку відділу закупівлі тютюнового листа у м-ку Борщів	1920–1921	25	польська
64	Відомості на виплату одноразової допомоги працівникам відділу закупівлі тютюнового листа у м-ку Ягольниця	1921	7	польська
65	Старий інвентарний опис	1959	5	російська

До опису внесено 65 (шістдесят п`ять) справ з № 1 по № 65.

Укладач опису архівіст

Л. Ковальчук

2005 рік

Начальник відділу

О. Логінова

Завідувач сектором зберігання

О. Іваськів

СХВАЛЕНО

Протокол засідання ЕК архіву № 1

« 26 » грудня 2005 року

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

- Андрихів, м. 24, 26
- Бережани, м. 47
- Бібрка, м. 47
- Бірча, м-ко 55
- Біч, м. 52
- Бовшівець, с. 47
- Борщів, м-ко 61-63
- Борщів, с. 44
- Братківці, с. 59
- Бринь, с. 59
- Броди, м.47
- Будзанів, м-ко 17, 20
- Буськ, м. 47
- Бучач, м-ко 17, 20
- Бяла, м. 24, 26
- Вадовичі, м. 23-32
- Варшава, м. 1, 7, 10, 13, 16, 21, 25, 32, 34, 46, 54, 58, 61
- Винники, с. 1-4
- Відень, м. 1
- Вовчинець, с. 59
- Ганусівці, с. 59
- Гвоздець, м-ко 44
- Глиняни, м. 47
- Горлиці, м-ко 52
- Городенка, м-ко 44
- Городок, м. 47
- Грибів, м. 52
- Грималів, м-ко 17, 20
- Гусаків, м-ко 55, 56
- Гусятин, м.17, 20
- Гродно, м. 25
- Делятин, м-ко 44
- Добровляни, с. 59
- Добромль, м. 55, 56
- Дрогобич, м 55, 56
- Дубецько, м. 55, 56
- Єзупіль, м-ко 59
- Живець, м. 24, 28
- Жидачів, м. 47
- Жовква, м. 47
- Журавно, м-ко 47
- Заболотів, м-ко 5-10, 44
- Загвиздь, с. 59
- Заклічин, м. 52
- Закопане, с. 52
- Залізці Нові, м-ко 47
- Заліщики, м. 44
- Залуче, с. 29
- Затор, с. 24
- Зборів, м-ко 47
- Золочів, м. 47
- Йорданів, м. 24, 29
- Кальварія, м-ко 24, 30
- Камінка, с. 48
- Каньчуга, м. 55, 59
- Кенти, м. 24, 30
- Княгинин, с. 59
- Ковель, м. 25
- Козлів, м-ко 48
- Козова, м-ко 48
- Колодіївка, с. 59
- Коломия, м. 33-46
- Комарно, м. 48
- Копичинці, м-ко 17, 20
- Косів, м. 44
- Краків, м. 11-13
- Крехівці, с. 59
- Криниця, с. 52
- Кростенко, м-ко 52

Куликів, м-ко 48
Кути, м. 44

Ласки, с. 52
Ліманова, м-ко 52
Лісько, м. 55, 56
Лопатин, с. 48
Львів, м. 1, 3, 4, 47-50
Любачів, м. 55, 56

Магерів, м. 49
Майдан, с. 59
Маків, с. 25, 30
Мельнич, с. 44
Микитинці, с. 55
Миколаїв, м-ко 49
Микулинці, м. 49
Монастириська, м-ко 14-22
Мости Великі, м-ко 49
Мостиська, м. 55, 56
Мшана Дольна, с. 53

Нараїв, м-ко 49
Немирів, м-ко 49
Новий Санч, м. 51-53
Новий Торг, м. 53

Обертин, м-ко 45
Озеряни, с. 45, 49
Опришківці, с. 59
Освенцім, с. 24, 31

Павелче, с. 59
Пасічна, с. 59
Переворськ, м. 55, 56
Перемишль, м. 54-58
Перемишляни, м-ко 49
Печеніжин, м-ко 45
Підволочиська, м-ко 49
Підгайці, м-ко 17, 20
Підлуże, с. 59
Побереже, с. 59
Познань, м. 25
Потік, с. 17, 20

Прухнік, м. 55, 56

Рава Руська, м-ко 50
Радехів, м-ко 50
Радимно, м-ко 55, 57
Розділ, м-ко 50
Рубно, с. 59
Рудки, м-ко 50

Самбір, м. 55, 57
Сенява, с. 55
Сілець, с. 60
Скала, м-ко 45
Слемень, с. 24, 31
Снятин, м. 45
Станіславів, м. 59, 60
Старий Самбір, м. 55, 57
Старий Санч, м. 53
Стріличі Нові, м-ко 50
Судова Вишня, м. 55, 57
Сянїк, м. 55

Тернопіль, м. 50
Тисьменичани, с. 60
Тлусте, м-ко 45
Турка, м-ко 55, 57
Тухів, м-ко 53

Угнів, м-ко 50
Угорники, с. 60
Угринів Горішній, с. 60
Узинь, с. 60
Усте Зелене, м-ко 17, 20
Устріки, м-ко 55, 57

Хирів, м-ко 55, 57
Ходорів, м-ко 50
Хом'яків, с. 60
Хоростків, м-ко 17
Хриплин, с. 60
Христинопіль, м-ко 50

Ценжковичі, м-ко 53

Черніїв, с. 60
Чесанів, м-ко 55, 57
Чехів, с. 53
Чортків, м. 17, 20
Чукалівка, с 60
Щирець, м. 50

Яблонів, м-ко 45

Яворів, м. 57
Ягольниця див. Ягольниця Нова
Ягольниця Нова, м-ко 17, 20, 64
Ямниця, с. 60
Янів, м-ко 50
Яричів Новий, м. 50
Ярослав, м. 55, 57
Ясло, м-ко 53